

Tema: Vem tror du att du är? – Identitet

Avsnitt 3: Vi och dom – identitet som inkluderar och exkluderar

Vad är en del av mig och vad är det inte, vem är en del av gruppen och vem är det inte? I detta avsnitt uppmuntras eleverna att reflektera över innebörden i denna mening och utforska hur de i skapandet av sin identitet gör åtskillnad och väljer att inkludera vissa saker och stänga andra ute. Identifierings- och distinktionsprocesser är viktiga och bidrar till att göra oss till dem vi är, men vi måste vara uppmärksamma så att inte åtskillnaden gör att vi stänger ute och förnedrar andra.

Varning: Den här delen innehåller länkar till sajter som exempelvis YouTube. Innehållet på externa sajter kan ändras, och du bör alltid kontrollera att det är lämpligt för skolelever.

Vad lär sig eleverna i detta avsnitt?

Eleverna kommer att

- undersöka skillnaden mellan särdrag och exkludering i skapandet av identiteter,
- inse hur känslig frågan om identitet kan vara när en förutbestämd uppfattning om identitet påtvingas människor, och hur lätt den kan utnyttjas av politiker,
- förstå att medborgarskap införlivar olika identiteter och en flexibel syn på nationell tillhörighet.

Undervisningsmaterial

Undervisningsmaterial 10	Artikel (med ljudspår) om den etniskt ryska minoritetsbefolkningen i Lettland
Undervisningsmaterial 11	Utdrag ur Destrées brev till den belgiske kungen, en skylt med Franco om det spanska språket, en artikel om det franska språket
Undervisningsmaterial 12	vykort från och karta över Mostar, vykort från första världskriget, sovjetisk propagandaaffisch, videointervju om den alsassiska identiteten
Undervisningsmaterial 13	utdrag från en bok om livet för judarna i Nazityskland, bilder från mänskliga zoon

Klassuppgift 1: Saker som får oss att känna tillhörighet (del 1) (avsätt 15 minuter för denna övning)

Uppfattningar och insikter om vad som ger oss en nationell identitet är ofta komplexa och varierar från person till person. Dessa skilda åsikter kan innebära särskilda utmaningar mellan olika etniska grupper inom samma land. Spola fram till 6 minuter och 52 sekunder i följande videoklipp och titta fram till 10 minuter in i filmen om den etniskt ryska minoritetsbefolkningen som bor i Lettland. Detta utdrag ger dig en introduktion till denna komplexa situation som eleverna sedan ska få utforska mer på djupet i nästa övning.

Källa: Deutsche Welle

https://www.youtube.com/watch?v=QGGm_OKRcLI

Grupparbete 1: Saker som får oss att känna tillhörighet (del 2) (avsätt 15 minuter för denna övning)

Dela in din klass i smågrupper och be dem läsa utdraget ur artikeln i undervisningsmaterial 10 och lyssna på ljudinspelningarna. Be dem besvara följande frågor, som även förekommer i undervisningsmaterialet:

- Vilka är de största utmaningarna för de etniska ryssarna i Lettland?
- På vilket sätt har historien bidragit till den nuvarande situationen i landet?
- Hur har den lettiska regeringen reagerat på situationen?
- Vilka förslag har dina elever på hur man kan lösa några av problemen?

Låt eleverna dela med sig av sina svar i en klassdiskussion.

Klassuppgift 2: Är mitt språk min identitet? (Avsätt 10 minuter för denna övning.)

Hur mycket definierar det språk vi talar vem vi är? Ordna en klassdiskussion om ämnet språklig mångfald och om huruvida det har betydelse i elevernas liv eller inte. Talar de ett annat språk hemma än i klassrummet? Hur enkel eller svår är situationen för dem och påverkar den deras familj eller vänner?

Låt din klass formulera ett antal frågor som de skulle kunna använda för att intervjua familjemedlemmar om deras erfarenheter av språklig mångfald. Intervjuerna kan spelas in och spelas upp i klassen så att eleverna kan jämföra och diskutera de frågor som dyker upp.

Du kan också använda dig av de historiska exemplen i undervisningsmaterial 11 för att ge eleverna fördjupad förståelse för hur språk och identitet hänger ihop. Undersök vad eleverna tycker om de historiska exemplen i materialet. Vilka tankar har de om språklig mångfald inom länder? Diskutera situationen i ditt eget land.

Klassuppgift 3: Att klara provet – hör du verkligen hemma här? (Avsätt 15 minuter för denna övning.)

Har ditt land medborgarskapsprov, som i de lettiska exempel vi tittade på i klassuppgift 1? Förklara för dina elever att medborgarskapsprov vanligtvis riktar sig till invandrare, men att i vissa länder, till

EUROPEISKA HISTORIENS HUS

exempel Lettland, tillämpas de även på människor som är födda och uppvuxna i landet, men som har annan etnisk eller kulturell bakgrund. Dessa prov väcker frågor – hur lämpliga är de egentligen? Respekterar proven människors olika identiteter? Hur kan de påverka känslan av samexistens i multinationella och mångkulturella stater?

Hjälp dina elever att komma fram till sina egna slutsatser i dessa frågor och organisera en rollspelsövning i klassen om ett simulerat medborgarskapsprov. Du behöver ett verkligt exempel på ett sådant prov som används i ditt land. Låt eleverna bekanta sig med det och dela sedan in dem i grupper. Låt dem förbereda olika argument som de sedan ska presentera för de andra grupperna. Rollspelskaraktärerna består av

- statstjänstemannen som vänder sig till invandrare,
- statstjänstemannen som vänder sig till landets minoritetsbefolkning,
- invandraren som vänder sig till staten,
- företrädaren för den nationella minoriteten som vänder sig till staten.

Elevernas argument ska behandla följande frågor:

- Vad består provet av?
- Varför ska man göra provet?
- Varför ska man inte göra provet?

Undersök i slutet av övningen vilka idéer eleverna har om hur ett land kan rymma människor med olika nationaliteter.

Historiska exempel

Låt eleverna titta på exemplen i undervisningsmaterial 12 för att få dem att reflektera djupare över relationen mellan medborgarskap och nationalitet. Vissa av dessa exempel visar hur olika nationaliteter har kunnat leva friktionsfritt sida vid sida och andra visar fall där det har blivit motsättningar. Använd följande förklaringar och frågor, som även ingår i undervisningsmaterialet:

- Österrike-Ungern var en långvarig politisk enhet (1867–1918) som bestod av flera olika nationaliteter som slutligen ersattes av nya nationalstater i början av 1900-talet. Vilka typer av kulturell och etnisk mångfald syns på detta vykort från Mostar från omkring år 1900 och på vykortet från första världskriget?
- I Sovjetunionen användes propaganda för att måla upp en bild av en federation med flera nationaliteter med en gemensam sovjetisk identitet. Denna affisch visar unga medborgare i Sovjetunionen med olika etnisk bakgrund. Vilket budskap vill affischen förmedla? Tror du att en politisk regim kan skapa en ny identitet för staten och få en hel befolkning att ansluta sig till den?
- Alsace är ett område i hjärtat av Europa mellan Frankrike och Tyskland. Området har en turbulent och många gånger tragisk historia på grund av sitt strategiska läge mellan dessa två mäktiga nationer. Själva territoriet har ändrat nationalitet fyra gånger de senaste 150 åren. Titta på följande videoklipp av en äldre man som berättar om Alsaces historia och fundera över hur de ständiga förändringarna har påverkat människors liv och känsla av tillhörighet.

Klassuppgift 4: På vilket sätt används ibland identitet som ett instrument för att splittra människor och väcka hat? (Avsätt 15 minuter för denna övning.)

Organisera en diskussion med eleverna om ämnet social utestängning och hjälp dem identifiera och karakterisera de olika faserna i en utestängningsprocess som har identitet som motiv. Hjälp dem att visualisera denna process genom att rita en linjär utveckling mellan de olika faserna från en lägre till en högre grad av intensitet:

- distinktion (eller identifiering av den andra),
- separation, segregering (eller isolering),
- diskriminering,
- utrotning.

Be dina elever att hitta ett nutida och ett historiskt exempel för varje fas. De kan hämta exemplen från ämnen de redan har studerat och/eller exemplen nedan. Du kan också använda dig av ett enda exempel – till exempel naziternas utrotning av Europas judar – och identifiera vilka konkreta metoder som användes för varje fas (t. ex. den gula stjärnan, getton, deporteringar).

Förslag på nutida fall skulle kunna vara getton i städer, diskriminering av romer i vissa EU-länder, fördomar mot homosexuella, invandringsfientliga extremistrelser och pågående etniska konflikter. Fundera över exempel på social utestängning i ditt land och använd dem i en klassdiskussion.

Använd undervisningsmaterial 13 tillsammans med dina elever för att undersöka några historiska fall av identifiering, segregering, diskriminering och utrotning av människor på grund av deras identitet. Låt dina elever fundera på följande frågor i samband med detta undervisningsmaterial (frågorna återfinns även i materialet):

- På vilket sätt illustrerar Rita Kuhns exempel det faktum att identitet ibland påtvingas en person eller en grupp? Vilka konsekvenser får det i etta fall?
- Vad säger inrättandet av "mänskliga zoon" om européernas föreställning om och behandling av koloniserade människor?